

Pr. 25 3 45
(1)

DELTA COMMISSIE

VERHOGING
SCHOUWENSE DIJK

EERSTE INTERIM-ADVIES
UITGEBRACHT
AAN DE
MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT

Veen0026

STAATSDRUKKERIJ- EN UITGEVERIJBEDRIJF
'S-GRAVENHAGE 1953

TER INLEIDING

De problemen waarvoor de Deltacommissie is geplaatst zijn gecompliceerd.

Maatregelen tot afsluiting van de zearmen tussen de Rotterdamse Waterweg en de Westerschelde, zo deze uitvoerbaar zouden blijken, hebben grote invloed op de levensmogelijkheden in het te beschermen gebied.

Een verantwoord advies over deze maatregelen waarbij men zich rekenschap moet geven van alle consequenties en waarbij men de mogelijkheden moet onderzoeken op hun waarde voor de gemeenschap, zal geruimen tijd vorderen. Tussentijds zullen er echter al vragen beantwoord moeten worden, en wel op korte termijn. Werken, welke passen in alle plannen die in studie zijn, kunnen nu reeds voor uitvoering worden voorgedragen.

Dit is de reden dat onze commissie met interim-adviezen voor de dag komt. Het eerste is dat betreffende de verhoging van de Schouwense dijk. Andere zullen volgen.

's-Gravenhage, Juni 1953.

De Secretaris,

Dr Ir J. VAN VEEN.

De Voorzitter,

Ir A. G. MARIS.

De Delta-Commissie heeft de eer Uwe Excellentie mede te delen, dat zij van oordeel is, dat met spoed dient te worden overgegaan tot de verhoging en verzwareing van de Schouwense Dijk tot een deugdelijke waterkering.

De overwegingen, die tot dit oordeel hebben geleid, betreffen de thans bestaande toestand op het overstroomde Schouwen-Duiveland, waarbij de Schouwense Dijk moet kunnen fungeren als hoofdwaterkering voor Duiveland, welke kering zeer ongunstig ten opzichte van de stormrichting is gelegen. Ook de toekomstige toestand speelde bij de overwegingen een rol. In geval in de toekomst de afsluiting der zeearmen tot stand komt, zal, naar het oordeel van de Commissie, de Schouwense Dijk als eerste slaperdijk in het stelsel van hoofdwaterkeringen moeten kunnen fungeren. Ook in geval een afsluiting der zeearmen achterwege zou blijven zal de Schouwense Dijk als slaperdijk dienstbaar zijn ter beperking van mogelijke overstromingen en mede als vluchtplaats voor mensen en vee.

In het navolgende worden de bovenstaande overwegingen nader toegelicht.

1. Bestaande toestand.

Een overzicht van de waterstaatkundige indeling van Schouwen en Duiveland is aangegeven op bijlage 1. De Schouwense Dijk, in vroeger tijden hoofdwaterkering van het eiland Schouwen, loopt van Zieriksee in noordelijke richting naar Brouwershaven. Deze dijk, waarvan de kruinshoogte in de loop der tijden geleidelijk afnam tot hoogten variërende tussen 1,5 en 3,9 m + N.A.P., vormt thans de scheiding tussen het betrekkelijk laaggelegen waterschap Schouwen en de minder lage polders en waterschappen ten Oosten daarvan.

Op de bijlage 1 zijn tevens de dijkdoorbraken en de overstromingen aangegeven, die zich ten gevolge van de stormvloed op 1 Februari 1953 hebben voorgedaan. Bij de herstelwerkzaamheden zal het enorme gat bij Schelphoek tot een der laatste stroomgaten behoren, die gedicht worden. Dit gat is immers 300 meter breed, terwijl er diepten gemeten worden tot 35 m — N.A.P. Het getijvermogen bedraagt gemiddeld ongeveer 250 000 000 m³ per getij, hetgeen 1½ maal zo groot is als dat in de mond van de Rotterdamse Waterweg.

Zolang het stroomgat bij Schelphoek nog niet gedicht is, en dus de getijbeweging in het Waterschap Schouwen nog vrij spel heeft, moet de Schouwense

Dijk, die thans met een noodkering tot circa 3,5 m + N.A.P. verhoogd wordt, de beveiliging vormen van het totaal rond 9600 ha metende gebied ten Oosten van de dijk. Hiervan is op dit ogenblik weliswaar nog ongeveer de helft overstromd, doch het droogvallen van deze gronden valt mogelijk eerder te verwachten dan de dichting van het stroomgat bij Schelphoek. Bovendien zijn vlak achter de dijk enkele waterschappen en polders gelegen met een totale oppervlakte van circa 2500 ha, die tot heden voor overstroming gevrijwaard bleven. Tenslotte zou een doorbraak van de Schouwense Dijk de grote stroomgaten bij Schelphoek en Ouderkerk met elkaar in verbinding kunnen brengen, waardoor de herstelwerkzaamheden belangrijk zouden worden vertraagd.

De waterstanden in de overstromde gebieden zijn bij de stormvloed van 1 Februari j.l., niet bijzonder hoog geweest. Nadat de dijken overliepen of doorbraken, moesten eerst de achterliggende gebieden vollopen en toen dit geschied was, was de storm reeds voorbij. Dit is de reden, dat de Schouwense Dijk behouden kon blijven. Later werd dit anders. Mede doordat de stroomgaten zich door uitschuring sterk hebben uitgebreid, loopt de vloed in de polders hoger op. Dit proces is nog niet tot stilstand gekomen. Bij de lichte storm van 12 April 1953 werd aan de Schouwense Dijk bij Kakkersweel de tot heden hoogste hoogwaterstand waargenomen van omstreeks 1,75 m + N.A.P. De hoogwaterstand bij Zieriksee bedroeg toen 2,04 m + N.A.P. Dit is nog belangrijk lager dan het grenspeil (Zieriksee 2,90 m +), boven welk peil men eerst de hoogwaterstanden als stormvloedstanden pleegt te kwalificeren.

Gemeend wordt, dat men tijdens de herstelwerkzaamheden de mogelijkheid tot het optreden van een vloedstand omstreeks het grenspeil niet mag uitsluiten. Mede tengevolge van de opwaaiing, die daarbij op de uitgestrekte overstroming in het Waterschap Schouwen te verwachten valt, dient men te rekenen op waterstanden van omstreeks 2,5 m + N.A.P. aan de Schouwense Dijk.

Aangezien de dijk zeer ongunstig ten opzichte van de Noord- tot Zuidwestelijke stormrichtingen gelegen is, en bij storm golfhoogten van een meter kunnen voorkomen, moet een behoorlijke waakhogte aanwezig zijn om de 2 à 2½ m hoge golfuitlopers op de kruin te weren. In dit verband dient de gewenste kruinhogte van de Schouwense Dijk gesteld te worden op 5 m + N.A.P.

2. Toekomstige toestand.

Omtrent de toekomstige toestand van het eiland Schouwen-Duiveland kan, zolang de studies tot afsluiting der zeegaten nog geen vaste vorm hebben aangenomen, niets met zekerheid gezegd worden. Wel mag echter als vaststaand worden aangenomen, dat de oorspronkelijke waterstaatkundige toestand van het eiland, na de voltooiing der herstelwerkzaamheden, nog lange tijd gehandhaafd zal moeten blijven. Gedurende deze tijd zal de Schouwense dijk als slaperdijk dienstbaar zijn ter beperking van mogelijke overstromingen en als vluchtplaats voor mensen en vee, indien een ramp, als op 1 Februari 1953 voorkwam, zich mocht herhalen. Om soortgelijke redenen als in het vorenstaande beschreven, verdient de verhoging van de Schouwense Dijk ook in dit verband aanbeveling.

Mochten er plannen tot afsluiting van de zeearmen tot uitvoering komen, waarbij ook Schouwen-Duiveland betrokken is, dan veranderen de functies van de dijken op dit eiland geheel. De buitendijken, die zeewaarts van de afsluitingen komen te liggen, zullen tezamen met de afsluitingen zelf, de eerste hoogwaterkeringen vormen. De buitendijken, die binnen de afsluiting zullen liggen, vormen de eerste kering van het water op het afgesloten bekken der zeearmen, doch tevens de tweede kering voor het buitenwater. In deze keten van twee keringen ontbreekt er één, die Duiveland aan de westzijde kan beschermen. Van de bestaande dijken is de Schouwense Dijk de aangewezen dijk om deze functie te vervullen. De verhoging van deze dijk past dus niet alleen in de vorenbeschreven toestanden, doch ook geheel en al in de plannen tot afsluiting der zeearmen.

Gezien het belang van de Schouwense Dijk, welk belang door de ramp van 1 Februari 1953 nog eens duidelijk is aangetoond, verdient het aanbeveling deze dijk ook in de toekomst steeds goed te onderhouden en op of bij de dijk geen kunstwerken en bouwsels toe te laten, die het waterkerend vermogen van deze dijk zouden kunnen schaden.

3. De kosten voor verhoging.

De kosten voor verhoging van de Schouwense Dijk tot 5 m + N.A.P. en haar verzwaring tot een deugdelijke waterkering worden geraamd op 3 à 4 miljoen gulden. Gemeend wordt, dat deze kosten verantwoord zijn. Men dient immers in het oog te houden, dat de dijk een onderdeel vormt van de huidige

en toekomstige beveiliging van het 9600 ha metende gebied ten Oosten van de dijk, waar rond 12 000 mensen wonen. Dit gebied bestaat voor rond 78 % uit bouwland, 16 % uit grasland en voor 6 % uit tuinbouwgronden. De vee-stapel bestond o.m. uit circa 5000 runderen.

Ook kan die dijk dienen als vluchtoord en hooggelegen wegverbinding voor het geval een overstromingsramp zich zou herhalen. Tot de gebieden ten Westen van de Schouwense Dijk, die alsdan op deze dijk zijn aangewezen, behoren delen van de gemeenten Brouwershaven, Duivendijke, Kerkwerpe en Zieriksee. Vooral de beide laatstgenoemde gemeenten bezaten naast een groot inwonertal ook een rijke runderstapel.

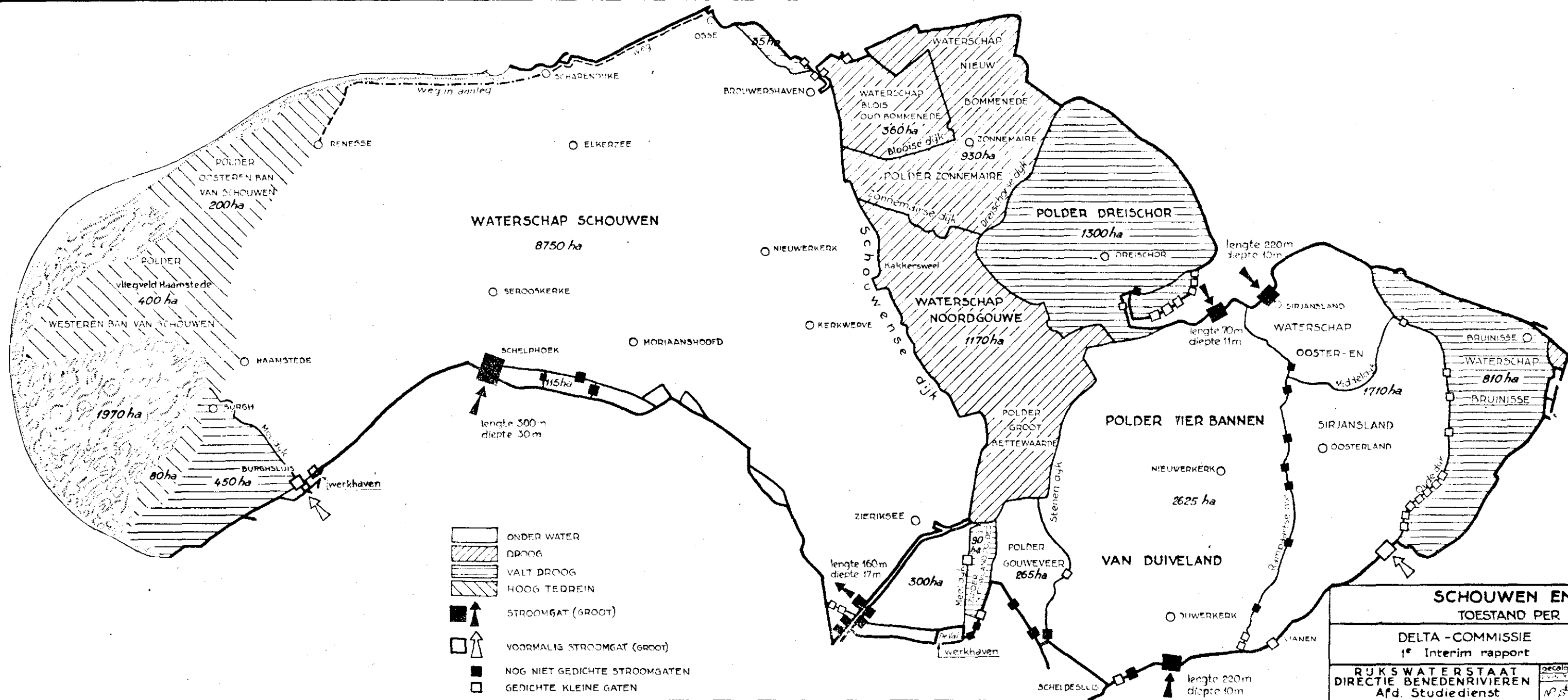
's-Gravenhage, 26 Mei 1953.

De Secretaris,

Dr Ir J. VAN VEEN.

De Voorzitter,

Ir A. G. MARIS.

SCHOUWEN EN DUIVELAND	
TOESTAND PER 1 MEI 1953	
DELTA - COMMISSIE	BULAGE 1
1 ^o Interim rapport	
RIJKSWATERSTAAT	Afd. Studiedienst
DIRECTIE BENEDENRIVIERN	A 4 Nr 53. 200

30287 - '53 (4528)